

Politiken

Irer finder ny vinkel på mytteri på 'HMS Bounty'

OHØJ! Romanen 'Mytteri' er for læseren, der aldrig bliver træt af livet på de store snekker med knagende master og brede hvide sejl, der blafrer som torden, når vinden tager fat. - Foto: MARK DUNCAN/AP

John Boyne fortæller underholdende om verdens mest berømte mytteri.

Politiken synes

AF **BO TAO MICHAËLIS**

fakta

Forfatter: John Boyne

Titel: Mytteri

Undertitel: En roman om HMS Bountys skæbnesvangre rejse

Info: Oversat af Lars Rosenkvist. Forlaget Punktum, 455 sider, 299,95 kr.

Hele fire filmstjerner har spillet helten Fletcher Christian, dandyen fra verdens mest berømte mytteri på fregatten 'Bounty'. Næmlig Clark Gable, Errol Flynn (i en film om tiden efter mytteri), Marlon Brandon og Mel Gibson.

Fletcher Christian er endog blevet udlagt som inspiration for den engelske romantiker og digter S.T. Coleridges ballade om den gamle skrønefortællende søulk, 'The Rime of the Ancient Mariner' fra 1797.

Til gengæld er skurken kaptajn Bligh blevet personificeret af grandiose og bøse bøhmænd såsom Charles Laughton og Anthony Hopkins – enten som sadistisk ond søofficer eller rablende psykopat til søs.

Verdens bedste armada

Årsagen til oprøret er blevet udlagt af diverse Holger Fortolkere.

Fra noget med et afsporet homoerotisk forhold mellem de to antagonistiske og britiske sømænd på vulkaner på et Tahiti, de ikke frivilligt vil forlade.

Til et strategisk og socialhistorisk symptom på, at de mange gennemgribende reformer kort tid efter i den britiske flåde (på baggrund af den franske revolution 1789 og Napoleonskrigene) i høj grad var nødvendige, tiltrængte og påtrængende.

LÆS OGSÅ 500 år: Flådens helte sikrer Danmark mod pirater

I hvert fald hvis admiral Nelson sejrrigt skulle lede verdens bedste armada, som jo også slog vor egen i slaget på Reden. Hvor den infame Bligh endda nåede at deltage med hæder! Så er man selvfølgelig endnu mere ærkeskurk her i Peter Willemoes' fædreland.

Opfattelsen af faktorerens orden og den rette sammenhæng skyldes overvejende klassikeren om sagen fra 1932, 'Mytteriet på Bounty' skrevet af Charles Nordhoff og James Norman Halls; det er også den, som ligger til grund for de fleste film.

Men siden er der kommet ret så mange og mere faktuelle bøger, der ikke længere stiller mytteriet op på et oplagt skakbræt med kun hvide og sorte brikker.

Sejlturens lidelser

Den irske forfatter John Boynes roman 'Mytteri' er i den grad med på reformholdet. Sågar så meget, at hans kaptajn Bligh både er en gentleman og en officer, en hædersmand med mandsmod og et hjerte af guld.

I hvert fald ifølge romanens jegfortæller, den 14-årige knøs Jacob Turnstile, der med sin fortid som lommetyv og dog mand for sin hat både emmer af Charles Dickens' Oliver Twist og Robert Louis Stevensons Jim Hawkins fra 'Skatteøen'.

I samme (falske) naive dagbogsstil som hos Stevenson gennemlever vi med hans øjne hele affæren – sejlturens lidelser, den obsternasige Christians holdning og oprør, og da Jacob sammen med Bligh og andre trofaste matroser sættes til havs i en barkasse. Til en strabadserende og skæbnesvanger tur på 48 dage tværs over Stillehavet til endelig redning på øen Timor.

Sex og solskin på Tahiti

Selve ruten og historien rokkes der kun lidt ved, da skibet sætter af sted i 1787. Men der er dog tilsat sex og solskin, Tahiti er Paradise Hotel og Bountyland med fri bar og især fri sex.

På det sæt lever romanen godt op til de forestillinger i 1700-tallet, både franskmanden Bourgainville og englænderen Cook bragte med hjem fra Polynesien med billedet af ufatteligt smukke kvinder aldeles uden hævninger og pli.

Her lå et erotisk eden uden europæisk puritanisme og bigotteri, lige klar til maleren Paul Gauguin og andre livsnydere, hvor selv kokkens datter uden forklæde er grydeklar til andet end blus og pander.

Folkelig føljeton

Selvfølgelig er der så lige træmanden Bligh, der som brite og godt forlovet hjemme i England *of course* holder sig på skibsmåtten og siger nej tak til alt andet end te og kiks, nul og niks.

'Mytteri' er ganske fermt konstrueret almanak- og krønikelitteratur. Endog med en enfoldig slutning a la en folkelig føljeton fra 1800-tallet.

Dog nok mest for den læser, der aldrig bliver træt af livet på de store snekker med knagende master og brede hvide sejl, der blafrer som torden, når vinden tager fat. Stovte sømænd, rommen i glasset, styrmanden står støt ved sit ror, medens kaptajnen tjekker kompasset.